

Mellékletek:

Sári község első-világháborús emlékműve

Sári község világháborús veszteségeit az 1930. évi vármegyei címtár a következőképpen összegzi és érzékelteti: „A háborúba bevonult 244 egyén közül 57-en haltak hősi halált, kiknek hősi emlékművet állítottak fel. Hadiözvegy 19, hadiárva 8 és hadirokkant 14 maradt.” A hősi emlékmű avatása 1924. november elsején, mindenszentek napján történt. „Sári község november 1-én leplezte le hőseinek emlékoszlopát, a hősök emlékéhez méltó díszes, ünnepélyes keretek között. Ezen az ünnepségen a vármegye képviselőjében Halász Bálint dr. árvaszéki ülnök volt jelen.”- adta hírül a vármegye lapja. Ugyanakkor sajnos egyéb sajtóorgánum nem tudósított az eseményről, így pl. más részletek mellett az emlékmű alkotójának neve is rejtve maradt. A jelenleg a római katolikus templom előkertjében található emlékműnek nem ez az eredeti felállítási helye, mint ahogyan azt a község régi mozaik képeslapja tanúsítja, az áthelyezés körülményei azonban nem dokumentáltak. Mindenesetre a módosított helyszín kifejezetten méltó elhelyezést biztosít a mementónak, hiszen a két világháború közötti időszakban eredendően nagyon gyakran állítottak templomok közelébe, templomkertekbe hősi emlékműveket. Ráadásul a templomkert Sáriban kifejezetten jól parkosított és folyamatosan, gondosan ápolt is.

Az emlékmű lépcsőzetes alapzatából kiemelkedő oszlop a kettős keresztben végződik. A dicső múltat a korhű ruhában ábrázolt történelmi előd jelképezi a szent karddal, aki fél térdre ereszkedve, főhajtással tisztelegve emlékezik és emlékeztet a hősökre. Az alapzaton és az oszlopok oldalain a következő feliratok kaptak helyet:

A VILÁGHÁBORÚBAN
KIRÁLYÉRT ÉS HAZÁÉRT
ELESETT HŐSÖK EMLÉKÉRE
1914-1918

AZ I. VILÁGHÁBORÚ
HŐSEI

Balog Vince
Balog László
Bálint Pál
Bálint István
Bennárik Péter
Bózsik Sándor
Bukovszky Béni
Bukovszky Péter
Bukovszky Vince
Garajszki Ferenc
Garajszki Kálmán
Garajszki Miklós
Garajszki Tamás
Gemzsik István
Janicsák Lőrinc
Janicsák Sándor

Kocsír Miklós
Kopasz Orbán
Krigel Lőrinc
Kucsák Ferenc
Malecz György
Pasztyerik Mihály
Volenszki Tamás
Volentér Szilveszter
Volenszki Orbán

A II. VILÁGHÁBORÚ ÁLDOZATAI.

Balogh József
Bennárik Lénárd
Bukovszki András
Bukovszki István
Bukovszki József
Buzek József
Bózsik Márton
Danyis István
Faldina Benedek
Farkas István
Farkas György
Farkas Lénárd
Forczek József
Géczi Ferenc
Gogolák Pál
Jurácsik Ferenc
Kalocsai György
Kalocsai József
Kecskés János
Kecskés Miklós
Kocsír Gábor
Laja Lénárd
Majoros János
Majoros Pál
Mráz István
Prauda József
Prigyeni Péter
Suhajda Miklós
Szabados Ferenc
Szabó Márton
Szágos Béni
Szmetana Miklós
Ország Máttyás

Az első világháború 25 fős listája lényegesen elmarad a tényleges áldozatok számától (57). A második világháborús névsorral az 1986. évi felújításkor egészült ki az emlékmű, s a döntés és végrehajtás egyaránt a római katolikus gyülekezet érdeme.

Sári község első-világháborús emlékműve történelmi öröksége városunknak. Jól jelképezi a község véráldozatát az értelmetlen világégésben és méltó emléket állít fiai hősiességének. Erkölcsi kötelességünk a mementó megőrzése és ápolása, melyet jól szolgál a települési értéktárunk épített örökség kategóriájába történő besorolás is.

Bibliográfia

Pest-Pilis-Solt-Kiskun Vármegye Hivatalos Lapja: Hősök emlékszobrainak leleplezése. 1924. november 6. p. 531.

F. Szabó Géza: Pest-Pilis-Solt-Kiskun-Vármegye általános ismertetője és címtára. Első körzet. Vármegyei Tisztviselők Országos Egyesülete, Budapest, 1930. pp. 163-166.

Czagányi László: Ezer dabasi pillanat. Dabas, Pressman Bt., 2010. pp. 331-332.

Hangya Szövetkezet: Sári – Községháza – Hősök szobra. Képes levelezőlap, 1940.

Kerekes László (szerk.): Dabas helytörténeti értékei. Kossuth Művelődési Központ, Dabas, 2011. p. 68.

Pásztor Győző: A Sári plébánia 300 éve. Kucsák Könyvkötészet és Nyomda, Vác, 2016. p. 30, 51.

Végh László Flórián: Sári hősi halottak az első világháborúban. Dabasi Újság 2017. november. p. 21.

Varga József fotói: OSZK DKA Első világháborús hősi emlékművek gyűjteménye – Dabas – Sári: <https://dka.oszk.hu/032100/032180>

Összeállította: Valentyik Ferenc